

Role státu ve věci povinného očkování dětí: Měli by být rodiče, co odmítnou povinné očkování svých potomků, sankcionováni?

Ačkoliv žijeme v nejbezpečnější, nejvyspělejší a nejracionálněji založené etapě lidského bytí, stále častěji se setkáváme s poměrně zpátečnickými tendencemi určitých skupin obyvatel, paradoxně právě ve vyspělých zemích. Jednou z nich jsou lidé odmítající očkování, tzv. anti-vaxxers¹. Tato skupina je přesvědčena o škodlivosti vakcín, ať záměrné nebo nezáměrné. Bez ohledu na motivaci, která není v případě anti-vaxxers vědecky podložená, ale zakládá se na konspiračních teoriích, často umocněných anonymním prostředím internetu, vede odmítání očkování k závažným zdravotním rizikům. Dle statistik CDC se počet neočkovaných dětí v USA mezi lety 2001 až 2015 zčtyřnásobil². WHO zařadila tento problém mezi 10 největších hrozeb pro globální zdraví v roce 2019³.

Lidé odmítající povinné očkování pro své děti argumentují rozličně, avšak principiálně velmi podobně. Nevěří v účinnost vakcín, naopak tvrdí, že očkovat děti je nebezpečné. Nejčastěji se odkazují na tzv. MMR vaccine controversy⁴. Rozbor důvodů jejich nedůvěry v lékaře a ověřené postupy by jistě vystačil na samostatnou práci. Otázka, kterou se chci zabývat, zní: Mají rodiče právo neočkovat své děti a tím ohrožovat celou společnost?

¹ A person who is opposed to vaccination, typically a parent who does not wish to vaccinate their child.
Zdroj: *Oxford Dictionaries* [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/anti-vaxxer>

² Zdroj: *People choosing not to vaccinate is now a global health threat, says WHO* [online]. 17.1.2019 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/health/2019/01/17/not-vaccinating-children-global-health-threat-says-who/2601140002/>

³ Zdroj: *Ten threats to global health in 2019* [online]. Leden 2019 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/ten-threats-to-global-health-in-2019>

⁴ Britský lékař Andrew Wakefield publikoval roku 1998 studii, která dávala do souvislosti autismus dětí a vakcínu proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám. Tato studie se stala hlavním stavebním kamenem anti-vaxxers, ačkoliv byla vyvrácena a později bylo dokázáno, že Andrew Wakefield obdržel finanční obnos za publikování daných výsledků.
Zdroj: *Do Vaccines Cause Autism?* [online]. 25.1.2018 [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.historyofvaccines.org/content/articles/do-vaccines-cause-autism>

V České republice tzv. pravidelné očkování upravuje Zákon č. 258/2000 Sb., konkrétně jeho § 46⁵. Ten také uvádí, že v případě osoby mladší 15 let za provedení pravidelného očkování zodpovídá zákonný zástupce, pěstoun, či osoba určená soudem. Sankce pak upravuje § 92k stejného zákona. Stanovuje pokutu do výše 10 000 Kč, pokud zákonný zástupce nezajistí, aby se dítě podrobilo pravidelnému očkování. Vyhláška k danému zákonu určuje všechna pravidelná očkování v ČR, tedy očkování proti tuberkulóze, proti záškrtu, tetanu, dávivému kašli, invazivnímu onemocnění vyvolanému původcem *Haemophilus influenzae b*, přenosné dětské obrně a virové hepatitidě B, proti spalničkám, zarděnkám a příušnicím, proti pneumokokovým nákazám a proti virové hepatitidě B.

Proočkovanosť naší společnosti vytváří její kolektivní imunitu⁶. Ta prakticky znemožňuje šíření onemocnění i mezi neočkovanými jedinci. Kolektivní imunita je také jedinou ochranou pro ty, co neodmítají očkování, ale nemůže jim být vakcína aplikována z jiných zdravotních důvodů (např. autoimunitní onemocnění). Lidé, jež vědomě odmítají přispívat k proočkovanosťi, tedy ohrožují ty osoby, které očkovány být nemohou. Díky tomu je z mého pohledu hnutí anti-vaxxers velmi sobecké. Pokud chci žít v určité společnosti lidí a využívat výhody z tohoto soužití plynoucí, pak musím přispět k rozvoji a udržitelnosti daného společenství. Proto zastávám názor, že rozhodnutí rodičů své děti neočkovat je neakceptovatelné nejen pro ohrožování těch konkrétních dětí, ale i neočkovatelných jedinců a nakonec kvůli poklesu proočkovanosťi i celé společnosti. Současné nastavení zákona v České republice vnímám jako nedostatečné. Zastávám názor, že sankce by měly být daleko přísnější. Dítě, které nebude mít v době zahájení povinné školní docházky splněné povinné očkování by nemělo být přijato do základní školy (předtím však ani do školy mateřské). Tím by zákonný zástupce porušoval zákon a vystavoval se trestnímu stíhání.

Nesmíme však opomenout pohled na možná rizika očkování. Může nastat situace, kdy dojde k újmě na zdraví na základě povinného očkování. V současné době tuto vinu nenesou ani stát, ani poskytovatelé zdravotních služeb. Ministerstvo zdravotnictví nyní dokončuje rezortní návrh nového zákona, podle něhož bude škodu vzniklou povinným očkováním nahrazovat stát⁷. Prospěšnosť očkování byla prokázána mnohými studiemi, naopak většina kontroverzí a dezinformací ohledně jeho škodlivosti byla vyvrácena. To ovšem vůbec nepomáhá zastavit nárůst lidí neočkovaných a rodičů, kteří nenechají očkovat své děti. Hodnotím to jako závažný problém, jehož plnou sílu rozvinuté země teprve pocítí. Na základě všech vědecky podložených informací o rizicích nízké proočkovanosťi a slabé kolektivní imunity myslím, že stát by měl v této věci jednoznačně zasahovat, regulovat ji a případně sankcionovat. Také musí přijímat odpovědnost za vzniklé komplikace.

⁵ Zdroj: Zákon ze dne 14. července 2000 o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů [Sbírka zákonů ČR] [cit. 2019-01-18].

⁶ Zdroj: O nezbytnosti kolektivní imunity v souvislosti s očkováním hovořil v ČT náměstek ministra Roman Prymula [online]. 13.4.2018 [cit. 2019-01-18].

Dostupné z: https://www.mzcr.cz/dokumenty/o-nezbytnosti-kolektivni-imunity-a-o-ockovani-obecne-hovoril-v-ct-namestek-minis_15312_1.html

⁷ Zdroj: *Náhrada újmy za očkování* [Právní rozhledy 1/2019], publikováno 11. 1. 2019, ISSN: 1210-6410

Text obsahuje 4209 znaků autorského textu.

Zdroje:

Oxford Dictionaries [cit. 2019-01-18].

Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/us/anti-vaxxer>

People choosing not to vaccinate is now a global health threat, says WHO [online]. 17.1.2019

[cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <https://eu.usatoday.com/story/news/health/2019/01/17/not-vaccinating-children-global-health-threat-says-who/2601140002/>

Ten threats to global health in 2019 [online]. Leden 2019 [cit. 2019-01-18].

Dostupné z: <https://www.who.int/emergencies/ten-threats-to-global-health-in-2019>

Do Vaccines Cause Autism? [online]. 25.1.2018 [cit. 2019-01-18].

Dostupné z: <https://www.historyofvaccines.org/content/articles/do-vaccines-cause-autism>

Zákon ze dne 14. července 2000 o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů [Sbírka zákonů ČR] [cit. 2019-01-18].

O nezbytnosti kolektivní imunity v souvislosti s očkováním hovořil v ČT náměstek ministra Roman Prymula [online]. 13.4.2018 [cit. 2019-01-18].

Dostupné z: https://www.mzcr.cz/dokumenty/o-nezbytnosti-kolektivni-imunity-a-o-ockovani-obecne-hovoril-v-ct-namestek-minis_15312_1.html

Náhrada újmy za očkování [Právní rozhledy 1/2019], publikováno 11. 1. 2019, ISSN: 1210-6410